

**2008 MALÎ YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE
KANUNU TASARISI İLE 2006 MALÎ YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİNHESAP KANUNU
TASARISI'NIN PLAN VE BÜTÇE
KOMİSYONU GÖRÜŞME
TUTANAKLARI**

BAŞKAN: Sait AÇBA (Afyonkarahisar)
BAŞKANVEKİLİ: Mehmet Altan KARAPAŞAOĞLU (Bursa)
SÖZCÜ : Hasan Fehmi KINAY(Kütahya)
KÂTİP : Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

-----O-----

07.11.2007

İÇİNDEKİLER

- TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
- Tarım Reformu Genel Müdürlüğü

.....

Sayın Hamzaçebi, buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, bürokrasinin değerli mensupları; Sayın Karapaşaoğlu'nun bildircına yönelik açıklamalarına ben de katılıyorum. Çok önemli bir konu gerçekten. O konuda Tarım Bakanlığının yapacağı bütün desteklere destek vereceğimizi ifade ediyorum.

Değerli arkadaşlar, tarım sektörü bizim ekonomimizde son derece büyük bir öneme sahip. Gayri safi millî hasılaya olan payı giderek azalıyor olmasına rağmen hâlâ önemli bir büyüklüğe sahip. Yine istihdamdaki payına baktığımızda tarım sektörünün önemli bir paya sahip olduğunu görüyoruz. 2007 yılında gayri safi millî hasıladaki payının yüzde 10.2 olduğunu, 2008'de de bunun yüzde 10 olarak hedeflendiğini görüyoruz. 2006 yılında tarım sektöründeki istihdam oranına baktığımızda bu oranın da yüzde 27.3 olduğunu görüyoruz. Sanayi ve hizmetler sektörlerindeki gelişmeye, büyümeye paralel olarak tarım sektörünün gayri safi millî hasıladaki payı giderek daha azalacaktır. Bu azalmayı esasen normal karşılamak gerekir. Aynı şekilde işgücündeki, istihdamdaki payının da doğal olarak azalması gerekir. Türkiye tarım sektöründe çok fazla bir nüfusu, çok fazla işgücünü barındırıyor. Yine, gayri safi millî hasıladaki bugünkü büyüklüğüne bakarsak azalmış olmasına rağmen bu payın diğer ülkelerle kıyasladığımızda yüksek olduğunu görüyoruz. Bunların düşmesi çok doğal bir gelişmedir. Önemli olan çok daha fazla miktarda üretim, çok daha fazla tutarda üretimdir. Yani, daha az işgücüyle oransal olarak belki gayri safi millî hasılda daha küçük bir pay, ama, rakamsal tutar olarak çok daha yüksek bir üretim. Bizim tarım sektörünün önündeki problem budur.

Bu problem nerelerden kaynaklanıyor? Baktığımızda üç önemli sorun görüyoruz. Bir kere arazi yapısı parçalı. Parçalı arazi yapısına paralel olarak işletme ölçekleri son derece küçük. Bir ölçeğe göre 3 milyon civarında, bir ölçeğe göre 4 milyon civarında Türkiye'de tarımsal işletme söz konusu. Bunu yine OECD ve Avrupa Birliği ölçüleriyle, ortalamalarıyla kıyasladığımızda son derece yüksek bir rakam olarak görmeliyiz. İşletme sayısı azalmalı, yani, işletme ölçeğinin büyümesine paralel olarak işletme sayısı azalmalıdır. Tarım sektörü böyle bir dönüşüm ihtiyacının içerisinde. Bu dönüşümün ülkeye, topluma getireceği birtakım problemler, sorunlar yine başka politikalarla tabii ki çözülmek zorundadır. Örneğin, tarımsal nüfusun, tarımsal işgücünün azalması kente göç

demektir. Bunun kentlerimizde yaratacağı sorunlar, talepler şüphesiz başka politikalarla çözülmek zorundadır.

Tarım sektörü deyince aklımıza hemen bütçeden yapılan transferler geliyor. Hemen her yıl bütçesinde bunu konuşuyoruz. Bütçenin iki, üç önemli transfer kaleminden birisi budur. Birisi sosyal güvenlik transferleridir. Ondan sonra ikinci önemli kalem tarım sektörüne yapılan transferler ve biz genellikle değerlendirmelerimizi hükümetlerin bütçeye tarım sektöründen ayırdığı payı dikkate alarak yaparız. Bu aslında eksik bir tartışma konusudur. Bu önemli bir ölçüdür, ama, yeterli değildir. Tarım sektörüne iki tür destek yapılır aslında. Birinci grup destekler bütçeden yapılan transferler nedeniyle, doğrudan üreticinin kendisine veya tarım sektörüne doğrudan oradaki üretimi, kaliteyi, verimi artırmaya yönelik harcamalar. İkinci grup transferler ise hükümetlerin piyasaya müdahale yoluyla, piyasadaki fiyatın oluşumuna müdahale etmek yoluyla tarımsal fiyatların oluşacağı düzeye göre sınır fiyatlarıyla iç fiyatlar arasındaki fark nedeniyle tüketicilerden tarım sektörüne yapılan transferler. Bu iki grup transferi birlikte alıp değerlendirmek gerekir. Ama, bu, tabii ki iki grup transferin ayrı ayrı değerlendirilmesine engel değil.

Birinci grup transferleri alırsak, bütçeden tarım kesimine yapılan transfer harcamalarını alırsak bu noktada 2002 yılındaki düzeyden daha ileride bir düzeyi AKP Hükümetleri yakalamış değil. Daha iyi bir durumda değil. Sayın Bakan bize rakam verdiler. Sayın Budak da burada Sayın Bakanın rakamını esas alarak 2002 yılına göre 2006 ve 2007'de Hükümetin tarıma yapılan transfer harcamalarında çok önemli bir destek noktasına geldiğini söyledi. Şimdi, bakın, Sayın Bakanın konuşmasında yer alan tablo 2002 yılında tarım sektörüne 1,8 milyar YTL'lik bir transfer yapıldığını söylüyor. Bu rakam 2007'de 5,2 milyar YTL'ye çıkmış.

Değerli arkadaşlar, ben, Sayın Bakanın geçen yılki bütçe konuşmasını çıkardım. Geçen yılki bütçe konuşması burada, basılı kitap olarak elimde. 2002 yılı tarımsal destek olarak burada yer alan rakam 2,1 milyar YTL, 2 milyar 188 milyon YTL. 2007 yılı programını aldım, 2007 yılı programı burada. 2008 yılı programında iki yılı rakamı yer almadığı için 2007'yi getirdim. 78'inci sayfası 2002 yılı tarımsal destek ödemeleri 2 milyar 276 milyon YTL. Bu, Bakanlar Kurulu imzasıyla yürürlüğe giren bir programdır. Geçen yılki bütçe konuşmasında, Sayın Bakan, bu rakamların kaynağı olarak Hazine Müsteşarlığını gösterirken bu seneki konuşmasında Maliye Bakanlığı kesin hesaplarını gösteriyor. Ancak, 2002 yılı Kesinhesap Kanunu'na da baktığınızda -Sayın Bakan, bu Kesinhesap Kanunu'nu da sizin Hükümetiniz çıkarmıştır- oradaki rakamın da 2,2 milyar YTL olduğunu görürsünüz.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI MEHMET MEHDİ EKER (Diyarbakır) – Maliyeden aldığım rakam bu.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Sayın Bakanım, Kesinhesap Kanunu'na bakınız, isterseniz getirtin. Maliyeciler de bunu iyi bilir. Burada Sayın Maliye Bakanıyla bir tartışmamız da oldu bu konuda. Ben yine iddia ediyorum. Eğer Parlamentodan çıkan bir yasada yer alan rakamı kabul etmeyeceksek başka hangi rakamı kabul edeceğiz bilemiyorum. Rakam 2,2 milyar YTL'dir 2002 yılı için.

Daima bu tip desteklerde veya rakamlarda hep gayri safi millî hasılaya oran olarak kıyaslanır değerli arkadaşlar. O yıl neydi, bu yıl neydi? 2002 yılındaki oran gayri safi millî hasılanın yüzde 0,8'idir. 2008'de neyi hedefliyor Hükümet; yüzde 0,76'yı hedefliyor. Yani, kılı kılına tartarsak 8'in de altına inmiş. 2007'de bir miktar 0,8'in üstüne çıkmış. Eğer 2007 ile 2008'in farkını alırsak aşağı yukarı 2008'de 2007'ye kıyasla 700 milyon YTL'lik bir destek azalması söz konusudur bütçeden. Bir kere bunu doğru tespit edin.

Değerli arkadaşlarım, işte, Kesinhesap Kanunu'nu ben aldım getirdim. Maliye Bakanlığı kendi kamu hesapları bülteninde bunu 1,868 gibi rakam olarak yazmış.

HALİL AYDOĞAN (Afyonkarahisar) – Fiilî ödeme... Bakanlığın yetkilileri burada, yanlış varsa düzeltelim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Efendim, ben de aldım, getirdim. Kesinhesap Kanunu burada Parlamentodan geçmiş. Değerli arkadaşlarım, bu Plan ve Bütçe Komisyonunda görüştüğümü. Ben buradaydım. Bazı arkadaşlarımız yine komisyon üyesiydi. Efendim olur mu şimdi? Geçen sene Bakanlar Kurulu diyor ki: “Ben 2,2 milyar YTL destek verdim.” Sayın Bakan burada yine “O kadar destek verdim.”, bir yıl sonra geliyor, “Hayır, o kadar vermedim.” diyor. Bir kere şunu bırakın. Ben şunu anlıyorum: 2002 sonunda Adalet ve Kalkınma Partisi iktidar olduğu için doğal olarak 2002 ile kıyaslıyor. Bunu normal buluyorum. Ama, 2002 yılında normal bir yıl olmadığını, gerçekle kıyaslama....

HALİL AYDOĞAN (Afyonkarahisar) – ...dengelerin hepsinin yerli yerine oturduğunu söylüyorlardı, siz “Normal değil.” diyorsunuz.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Bakın, 2001 krizinden sonra güçlü ekonomiye geçiş programını o zaman o Hükümet uygulamaya koydu. 2002 yılında rayına giren bir ekonomi oldu diyelim. Aynı programı siz aldınız, hâlen uyguluyorsunuz, devam ettiriyorsunuz. Bunu da itiraf edin. Onu ayrıca konuşuruz Sayın Aydoğan.

Şimdi, bütçeden yapılan desteklerde durum bu. Peki, tüketiciden fiyat yoluyla, fiyat desteği dediğimiz piyasa mekanizması yoluyla yapılan desteklerde durum nedir diye baktığımızda, bu konuda biraz önce Devlet Planlama Teşkilatıyla görüştüm, onlar da sıhhatli bir rakam olmadığını söylediler, daha doğrusu öyle bir veri olmadığını söylediler. Ama, OECD istatistikleri var bu konuda. DPT’deki arkadaşlarımdan istedim. O konuda da gelirse onu paylaşırız. Piyasa fiyat desteğine baktığımızda elimdeki rakamlar 2003’e kadar geliyor, yani, sizin iktidarınızın ilk yılı. Ama, görünen şu ki; Türkiye kriz yıllarında piyasa fiyat desteğini verememiş, genel olarak da OECD fiyat desteğinin altında kalmış. Yani, OECD ülkelerinde piyasa fiyat desteği yoluyla, fiyat mekanizması yoluyla üreticiye tüketiciden aktarılan kaynaklar daha fazla. Ancak, bunu ölçebilecek bir araç var, bir tablo var elimizde. Bu tablo da şu: Yine yıllık program önümde şu anda. Ürünlerin fiyatı nedir? Yani, sonuçta ürünlerin fiyatı eğer giderek yükseliyorsa tüketiciden siz üreticiye bir transfer yapmış olursunuz. Eğer bu fiyat aşağıya doğru iniyorsa tüketiciden üreticiye bir transfer söz konusu olamaz. Bakın, ekmekte zam tartışması var şimdi. Ne diyoruz ekmekte? “Buğday fiyatı artmadı, nereden çıktı bu ekmek zammı?” diyoruz değil mi? Evet, buğday fiyatlarına bakıyorum şimdi. 2003 yılında yine yıllık programda yer alan rakamlar. 2003 yılı buğday fiyatı YTL/ton cinsinden 353, 2006’da bunu 350’ye indirmiş Hükümet. 2007 rakamı da herhâlde bu düzeydedir. Arpa 2003 yılı fiyatı 235, 2006 yılı 258; ama 2004 fiyatı arpanın 262; 2004’ün altında kalmış. Pamuğa bakın: 1.026, 2003; 2006, 843.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bunu çoğaltabilirim. Kuru incir, çekirdeksiz üzüm, soya fasulyesi, zeytin, kuru kayısı, bütün bunların hepsinde yıllık programda yer alan rakamlara bakıldığında benim söylediğimi burada göreceksiniz. Demek ki, üreticiye piyasa mekanizması yoluyla aktarılan kaynaklarda da bir azalma var. Demek ki, tarım sektörünü biz OECD veya Avrupa Birliği ülkeleri kadar destekleyemiyoruz, onların altındayız. Bu, önemli bir sorun. Faiz dışı fazla kaygısıyla, bu kaygıyı mali disiplin açısından anlayışla karşılıyorum, ama, bir yandan vergi gelirlerindeki performansı düşürüp öte taraftan o performans düşüşüne paralel olarak toplumun bütün kesimlerine aktarılan kaynakları azaltmayı doğru bir politika olarak görmüyorum.

Şimdi, Sayın Bakanın verdiği rakamlardan traktör sayılarına gelmek istiyorum. Sayın Bakanın tablosunda bunlar var. Ben de Otomotiv Sanayicileri Derneğinin web sayfasından birtakım rakamları aldım. Benim aldığım rakamlar Sayın Bakanın rakamlarından daha farklı. Daha doğrusu, Sayın Bakan Otomotiv Sanayicileri Derneğinin rakamlarına, o derneğe kayıtlı olmayan üreticilerin rakamlarıyla ithalatı da ilave ederek bir rakam vermiş bize. Ancak, tekrar söyleyeyim: Bu rakamlar 2000 yılı öncesinde tarım sektöründe satın alınan traktör rakamlarından daha aşağıda. 1996-99 yılına bakın, 50

binlere yaklaşan bir traktör her yıl satın alınması söz konusu. Otomotiv Sanayicilerinin rakamlarını söylüyorum. Daha o rakamlara henüz Türkiye gelebilmiş değil. Tamam, 2002'ye göre artış var, kabul ediyorum. Ama daha biz 90'lı yıllardaki tarım sektörünün teknoloji konusundaki satın alma harcamasına, traktör harcamasına ulaşabilmiş değiliz.

Değerli arkadaşlar, birkaç kısa konuya da değinerek sözlerimi bitirmek istiyorum. Fındık üreticisinin 2004 yılında meydana gelen don zararından dolayı bir alacağı vardı. Bir kısmı 2004 yılında ödendi. 252 milyon TL'si bu seçime kadar ödenmemişti. Seçim zamanı, seçim öncesi bir ödeme sözünün verildiğini hatırlıyorum. Yapılan bir ödeme oldu mu ve hâlen üreticiye olan borç miktarı nedir? Bunu öğrenmek istiyorum. Fiskobirlik acaba asli görevine ne zaman dönecek Sayın Bakan? Hâlen fındık alım işiyle Toprak Mahsulleri Ofisi uğraşmaktadır. Eğer Toprak Mahsulleri Ofisi fındıkla ilgili politikasına devam edecekse TMO'ya başka görevler de vermeyi düşünüyor musunuz? Mesela kayısı gibi, pamuk gibi onları da satın alma görevi TMO'ya verilebilir mi veya boş kalan Fiskobirlik'e acaba başka bir görev verilmesi düşünülüyor mu? Espri bir yana, Fiskobirlik eğer fındıkla ilgili bir kooperatifse asli görevini yapması gerekir, onu vurgulamak istiyorum. Bu konuda Hükümetin düşüncesi nedir? Sözlerimi burada bitiriyorum.

Teşekkür ediyorum.